

**DİYARBAKIR İLİ LİCE İLÇESİ ŞENLİK KÖYÜ XAMBAZ MEZRASINDA
28.09.2009 TARİHİNDE MEYDANA GELEN OLAYDA YAŞAMINI YİTİREN
CEYLAN ÖNKOL İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMA İNCELEME RAPORU
05.10.2009**

İHD Diyarbakır Şubesi

MAZLUMDER Diyarbakır Şubesi

Diyarbakır Barosu

Diyarbakır Tabip Odası

OLAY

28 Eylül 2009 tarihinde Diyarbakır İli Lice İlçesi Şenlik Köyü Xambaz mezrasında küçükbaş hayvanlarını otlatırken yargısız infaz sonucu yaşamını yitiren Ceylan Önkol ile ilgili İHD'ye telefon açılarak yardım talep edilmiştir. Bunun üzerine insan hakları ilkeleri çerçevesinde olayı değerlendirilmesi gerekmiştir.

AMAÇ

Diyarbakır Lice İlçesi Şenlik Köyü Xambaz Mezrası'nda meydana gelen ve Ceylan Önkol'un yaşamını yitirmesi ile ilgili iddia edilen durum için mağdurlar varsa görgü tanıkları ile görüşmek, araştırma ve incelemeler ile elde edilen bilgiler ışığında rapor hazırlamak, raporu ilgili ve yetkili kurum ve makamlara göndererek, maddi gerçeğin açığa çıkarılmasına katkıda bulunmak, kamuoyunun gerçek bilgiye ulaşmasını sağlamak, çeşitli ulusal ve uluslar arası mevzuatlarda güvence altına alınan yaşam hakkının korunmasına katkıda bulunmak, fail ya da failer hakkında gerekli soruşturmanın başlatılmasını talep etmek amacıyla bir insan hakları heyeti oluşturulmuştur.

HEYETİN OLUŞUMU

İHD MYK Üyesi Doğu ve Güneydoğu Bölge Temsilcisi Ali Akıncı, MAZLUMDER Diyarbakır Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi Mustafa Sarıhan, Diyarbakır Tabip Odası'ndan Dr Cengiz Günay, Diyarbakır Barosu'ndan Önder Üngür.

İnsan hakları heyetimiz, ailenin diğer bireyleriyle ve görgü tanıklarının beyanlarını almak üzere bu kişilerin ikamet ettiği Bingöl İli Genç İlçesi Yayla Beldesi'ne bağlı Dolek Köyü'ne giderek, maktulün amcaları Abdulsamet GENÇİOĞLU ve Tahsin Önkol ile ağabeyi Rifat Önkol'un görgü ve beyanlarını almıştır.

YAPILAN GÖRÜŞMELER

Rifat Önkol (Ceylan'ın ağabeyi): Kardeşim Ceylan Önkol 28.09.2009 tarihinde saat 11.30 civarlarında Xambaz mezrasındaki evimize 200-250 metre mesafede küçükbaş hayvanları

otlatıyordu. Ben evin önündeydim. Tapantepe Karakolu tarafından önce bir uğultu sesi geldi. 3-4 saniye sonra bir patlama oldu, dama çıktık. Patlama olduğunda komşular da dama çıktı. Düştüğü yeri gören var mı diye baktık. Patlamanın olduğu yerden toz-duman yükselmişti. Komşular keçilerin otlandığı yerini gösterdi. Ben koşarak keçilerin otlatıldığı yere gittim. Hayvanlar bir yerde duruyordu. Ben Ceylan diye seslendim, ses gelmeyince etrafa baktım. Sonrasında kardeşim Ceylan'ı gördüm. Ceylan kanlar içinde yerde yatmaktaydı. Sağ yan tarafa yatış pozisyonunda göğüs alt kısmından dizlerine kadar karın bölgesi ve iç organları dağılmış şekilde yatıyordu. Sol kol dirsek bölgesinde kesik kanama mevcuttu.

Ben kardeşimin cesedini bu şekilde görülmemesi için elbisemi çıkardım üzerine attım. Etrafa saçılan et parçaları ağaçların gövde kısmında, yapraklarında, dallarında ve taşlara dağılmıştı. Bir süre sonra olay yerine annem, kardeşlerim ve komşular geldi. Ben telefon ile köylüleri, Diyarbakır'da bulunan amcam ve dayılarımı aradım. Şenlik köyü muhtarına bilgi verdim. 150'ye yakın küçükbaş hayvanımız vardır. Hayvanlarımızdan 1 oğlak telef oldu. 4-5 parça kurşun şeklinde metal parçaları bulundu ve savcıya teslim ettik. Şenlik köyü muhtarı birkaç kez aradı, asker savcı gelsin istedik. Savcının Abalı Karakolu'na geldiğini, olay yerine ise gelemeyeceğini ve can güvenliğinin olmadığını belirtti. Askerler de gelmedi. Savcı, Abalı Köyü imamına olay yerine gidip fotoğraf çekmesini söylemiş. Muhtar da bu durumu bize iletti. Köy imamı olaydan yarım saat sonra gerek fotoğrafları çekti. Aynı zamanda Diyarbakır ve Bingöl'deki basına haber verdik. Onlar da olay yerine gelerek çekim yaptılar.

Savcının köy muhtarına telefon açması üzerine muhtar da bize Abalı Karakolu'nda savcı ve doktorun hazır olduğunu, cenazeyi karakola getirmeleri gerektiğini belirtti. Bunun üzerine biz de camiden getirdiğimiz tabuta cenazeyi battaniye sararak koyarak minibüsün üstünde karakola götürdük. Annemde kardeşime ait etrafa yayılmış et parçalarını toplayarak tabuta getirdi. Karakolda (nizamiyede) askerler bizlere karşı siper almış silahları bizlere doğrultular, cenazeyi içeri aldılar ve bizden hiç kimseyi içeri almadılar. Avukat Serdar Çelebi de olaydan sonra Abalı Karakolu'nda hazır bulunuyordu. Avukat Serdar Çelebi'yi de otopsiye almadılar. Yaklaşık 3-4 saat bekledikten sonra cenazeyi bize verdiler. Savcı Karakolda benden ifade aldı. Yukarıdaki ifadenin aynısını verdim. Babam Raif Önkol'dan da ifade aldı. Babam olay meydana geldiği esnada olay yerinde olmadığını başka mezraya gittiğini belirtti. Savcı özellikle babama neden o mezraya gittiği ile ilgili sorular sordu. Ben de bu sırada Savcıya neden bu soruları sorduğunu, işi olduğu için gittiğini söyledim. Savcı da bana "konuşma, yoksa seni buradan uzaklaştırırım" dedi..

Biz bu tür ölümleri neden hakkediyoruz. Batıda bir ağaçta kedi kaldığı zaman devlet tüm olanaklarını harekete geçiriyor. Köye yakın bir yerde cenazenin kaldırılmaması adalet değildir. Devlet, insanın parçalandığı bir yere doktor, savcı, askeri neden gelmiyor. Biz Kürt olduğumuz için mi gelmiyor diye sordum.

1992 yılında önce köyümüz askerler tarafından yakıldı. Helikopterden köyü taradılar ve hayvanlarımız öldü. Kardeşim psikolojik olarak şok geçirdi. Halen kekeliyor. 2000 yılında biz köye döndük hayvancılık yapıyoruz.

Kanlar dökülmesin bu bölgede birçok insan bu şekilde faili meçhul olarak gitti. Benim Ceylanım gitti başkalarının Ceylanı gitmesin biz barışın bu coğrafyaya gelmesini istiyoruz. Silahlar ortadan kaldırılsın. Olaydan 3 gün sonra 3 helikopterle savcılık olay yerine giderek incelemelerde bulundu” diye beyanda bulundu.

Tahsin Önkol (Maktul Ceylan Önkol’un amcası): “Yeğenimin bulunduğu yer ile Tapantepe Taburu tam karşı karşıyadır. Tapantepe’de yeğenimin bulunduğu yer arası kuş uçuşu 2 km’dir. Ben bu taburdan ateş edilme ihtimalinin daha yüksek olduğunu tahmin ediyorum. Ben olayın olduğu gün Cumhuriyet Savcısı ile görüştüğümde bana kızarak neden kendisine (benim görevim olmadığı halde) numune getirmediyimi söyledi.”

Abdulsamet Gencioğlu (Şenlik Köyü Muhtarı ve maktul Ceylan Önkol’un amcası): “Dün saat 15-16 saatleri arasında olayın olduğu gün saat 11.30 ile 17.30’a kadar cenaze yerde kaldı. Cumhuriyet savcısının olumsuz tutum ve davranışlarıyla karşılaştık. Olayın olduğu tarihten üç gün sonra C. Savcısı olay yerine gitti. Olayın olduğu gün Diyarbakır Milletvekili Kutbettin Arzu’yu aradık, o da Valiyi aramış durumu bildirmiş. Bir saat sonra tekrar beni aradı. C. Savcısı Abalı Karakoluna geldi. Savcı ben olay yerindeyim diye Valiyi, Milletvekillerini ve kaymakamı kandırmış. Savcı, cenazenin bulunduğu yere sadece köy imamını gönderdi. C. Savcısı beni tehdit etti. Ben Yayla Nahiyesi köy muhtarı ve ölen kızın amcasıyım. Olayın olduğu yerde malımız mülkümüz tamamen olayın olduğu yeredir. Savcı Abalı Köyü imamını fotoğraf çekmesi için olayın olduğu yere göndermiş.

Daha sonra TRT’de buna ilişkin bir bilgi veriyor, ancak mayına bastığı bahsediliyor, hiç bir şekilde bu doğru değildir, eğer mayına bassaydı ayakları elleri ve başı sağlam olmazdı. Yeğenim mayına basmamıştır. Olayın olduğu yerde yaklaşık 150 tane hayvan olmasına rağmen sadece yeğenime mermi isabet etmiştir.”

HEYETİN YAPTIĞI TESPİTLER

Olay yerine ilişkin tespitler

1. Olay Lice ilçesine 20-25 kilometre mesafede olup Lice Abalı Jandarma Karakolu'na tahminen 15 kilometre mesafede, kuşbakışı ise 7-8 kilometredir. Kuzey istikametinde Yayla Jandarma Karakolu bulunmaktadır. Olayın meydana geldiği yerin doğusunda Tapantepe Taburu, kuşbakışı 3-4 kilometre mesafededir. Olayın meydana geldiği yer dağın yamacı ve direk Tapantepe Taburu'nu cepheden gören bir mevkide bulunmaktadır.

2. Olayın meydana geldiği yerdeki meşe ağaçlarının boyu 2.5-3 metreyi geçmemekle birlikte ormanlık alan sık değil seyrek. Yıllardır çobanların hayvanlarını otlattığı bir alandır. Olay maktulün kendi evlerine 200-250 metre mesafededir. Bu alanın doğu ve güneydoğu istikametinden bakıldığında her noktası net bir görüş mesafesinde olduğu heyetimiz tarafından tespit edilmiştir.

Olayla ilişkin tespitler

Heyetimiz;

1. Maktulün olay yerinde yaklaşık 150 küçükbaş hayvanı otlattığı tespit etmiştir.
2. Maktulün elinde ağaç dallarını kesmekte kullanılan orak şeklinde keskin bir alet bulunduğu tespit edilmiştir. Maktulün öldüren bu cisim elindeki metal dediğimiz orak şeklindeki aleti de eğimli ve bükülmüş olarak tespit ettik.
3. Maktulün infazı sonucu vücudundan kopan et parçaları 150 metrekarelik alana yayıldığı görülmüştür.
4. Olay yerinde yaptığımız incelemede etrafa yayılmış metal parçaları ve maktule ait giysi parçaları yanmış ve pamuk hale gelmiş vaziyetteydi.
5. Tanık beyanları ve otopsi raporunda geçen bilgilere göre, maktulün cesedi saat 11.30'dan 17.30'a kadar 6 saat boyunca olay yerinde kalmıştır. Bu süre içerisinde herhangi bir yetkili olay yerine gelmezken, savcılık tarafından olay yerinde yapılması gereken otopsi, Abalı Jandarma Karakolu'nun nizamiyesinde savcı ve doktor kontrolünde yapılmıştır.
6. Cumhuriyet Savcısı ve güvenlik güçleri, güvenlik gerekçesiyle olay yerine gitmezken, Abalı Köyü imamı görevlendirilerek, kamerayla görüntü çekmesi için olay yerine gönderilmiştir.
7. Olay yerinde yapılmayan otopsi, 6 saat sonra Abalı Jandarma Karakolu nizamiyesinde yapılmıştır. Otopsi savcının nezaretinde karakola getirilen bir doktor, hastane temizlik görevlisi ve adliyede hizmetli olarak çalışan bir şahıs tarafından yapılmıştır.
8. Cumhuriyet Savcısı olayın yaşanmasından 3 gün sonra olay yerinde inceleme ve tespitte bulunduğu öğrenilmiştir.
9. Köylülerin görgü ve bilgisine göre, havada bir ses duyulduğu ve sestten hemen sonra bir patlamanın yaşandığı beyan edilmiştir.
10. Maktul Ceylan Önkol'un adli muayene tutanağında da belirtildiği gibi batin bölümünün tamamen parçalanmış olduğu, baş ve ellerde kesikler olduğu, bacak ve ayaklarda ise kesikler

olduğu belirtilmektedir.

AYDINLATILMASI GEREKEN NOKTALAR

Heyetimiz, adli ve idari mekanizmaların aşağıdaki konuları aydınlatması gerektiği düşüncesindedir.

1. Maktulün vücuduna isabet eden silahın cinsi nedir? Patlayıcının mayın mı yoksa, yerden havaya atılmak suretiyle kullanılan bir silah olduğu mu tespit edilmelidir.
2. Olay yerine aynı gün neden gidilmediği, güvenlik gerekçesi nedeniyle gidilmemişse, neden Abalı köy imamına olay yerinden fotoğrafların çekilmesi Cumhuriyet Savcısı tarafından talep edilmiştir.
3. Olayın meydana gelmesinden 3 gün sonra giden Cumhuriyet Savcısı'nın aldığı numuneler olayı teferruatlı bir şekilde aydınlatacak mıdır?
4. Olay yerinde yapılması gereken otopsi güvenlik gerekçesiyle yapılmamıştır. Böylesi bir olayda güvenlik gerekçesi nedir ve ne kadar hukuka uygundur?
5. Olay yerinde yapılmayan otopsinin herhangi bir sağlık kuruluşunda yapılması imkânı varken neden karakol nizamiyesinde yapılma ihtiyacı duyulmuştur?
6. Olaydan sonra Cumhuriyet Savcısı ve güvenlik güçlerinin olay yerine gitmeyerek, köy imamını olay yerine gönderip kamera ile çekim yapmasını istemesi hukuka ne derece uygundur?

KANAAT VE SONUÇ

Kanaat

Heyetimiz

28 Eylül 2009 tarihinde meydana gelen bu olayda Lice Cumhuriyet Savcılığının ve güvenlik güçlerinin ihmalinin olduğunu düşünüyoruz. Ulusal ve uluslar arası hukuk ilkelerine göre bu olayın açığa çıkarılması ile ilgili olarak gerekli hassasiyet ve duyarlılık gösterilmemiştir.

Sonuç

Yaşam hakkı, Türkiye'nin altına imza attığı uluslar arası hukuk ve insan hakları metinlerinin temel öğelerine göre korunan haklardandır. İnsan haklarına riayet etme hukuk olmanın temel gereğidir.

Bu nedenle idari ve adli makamların olay ve failleri hakkında etkin bir şekilde soruşturma yapmalıdır. Hükümet ve TBMM İnsan Hakları Komisyonu olayı ivedilikle araştırmalıdır.

İnsan hakları örgütleri ve savunucuları olarak yaşanan bu olayın takipçisi olacağız. Başta yaşam hakkı olmak üzere hiçbir insan hakkının ihlal edilmediği bir ortama ulaşıncaya kadar çabalarımız devam edecektir.

Saygılarımızla.

Ali Akıncı

Av. Mustafa Sarıhan

Av. Önder Üngür

Dr. Cengiz Günay

IHD MYK Üyesi- Doğu

MZHEMDEB Bölge Başkanı

Diyarbakır Barosu Kurulu

Diyarbakır Tabip Odası